

„99 ОТ 100 – АКАДЕМИЧНИ ТРАДИЦИИ В БЪДЕЩЕТО“ НАЧАЛОТО

В началото на XX в., когато Варна се утвърждава като един от основните търговски центрове в Княжество България, през 1911 г. Варненската търговско-индустриална камара предлага се създаде висше търговско училище. На 14 май 1920 г. на XXV сесия на Камарата с мнозинство е взето решение за неговото откриване. Назначена е комисия, която да проучи правилник и програма. Два документа и решението за откриване са подписани от тогавашния министър на търговията, промишлеността и труда на 28 септември 1920 г. От тази дата до втората половина на 1921 г. е извършена цялостната подготовка за началото на първата учебна година. Осигурени са помещенията – на третия етаж и в отделни стаи в сградата на Средното търговско училище във Варна. Така е поставено началото на българското висше икономическо образование, след като в страната вече е отворил врати първият университет – Софийският.

Ръководството на Висшето търговско училище е поверено на Върховен училищен съвет. Тържественото откриване е в началото на месец октомври 1921 г. и пър-

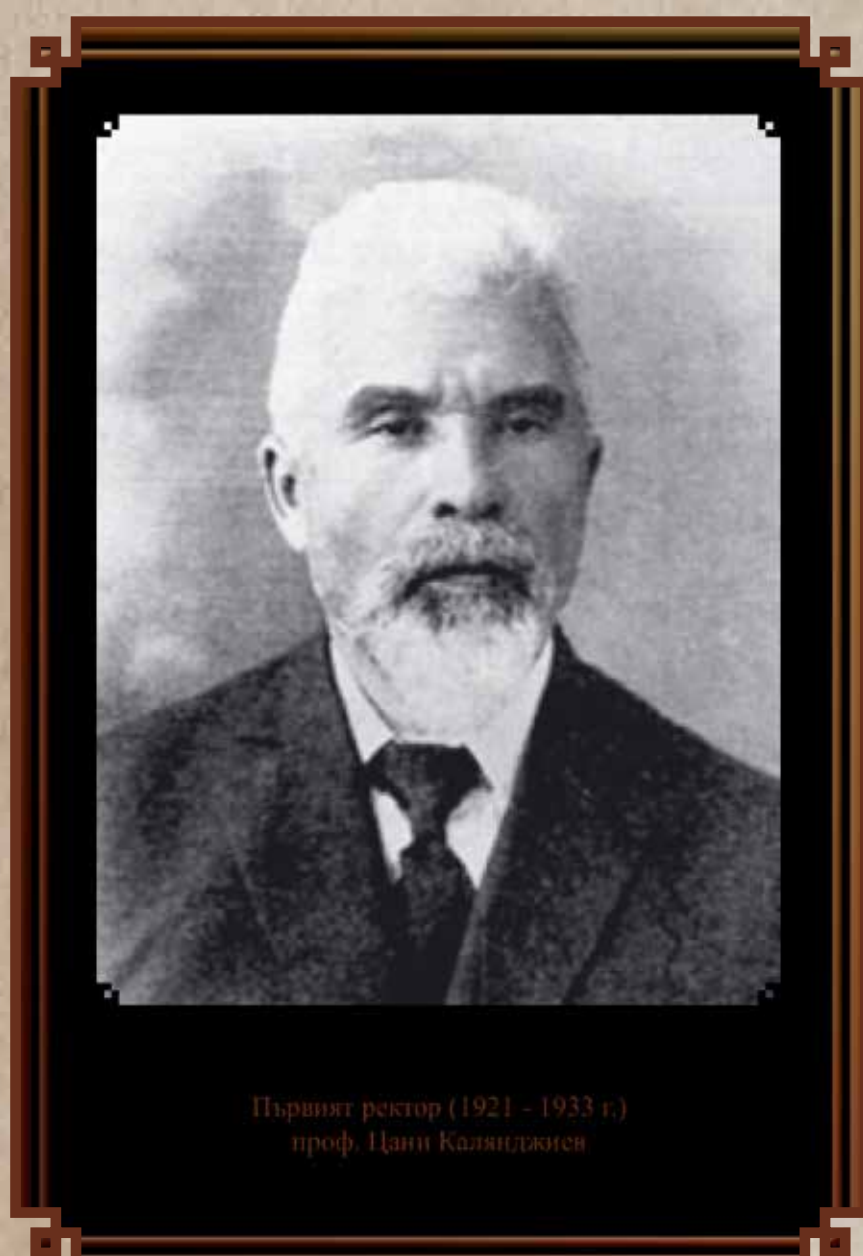
80. Варна. Търговската академия
Varna, I Académie Commerciale

вите 158 студенти прекрочват прага му. Любопитни са следните факти: таксата за обучение е 750 лв. за семестър, като други 200 лв. са залог за опазване на имуществото, а Върховният училищен съвет взема решение да се конфискуват по 10 лв. от

залога за всяко неизвинено отсъствие...

Първият ректор на Висшето търговско училище е радателят за неговото създаване Цани Калянджиев. Завършил гимназия във Варна, изучавал техническа химия в Московското императорско училище, с ди-

пломата от университета в Цюрих, по-късно той се установява в САЩ, където работи като химик във фабрика за производство на бои и химикали. През 1896 г. се завръща в България. През 1904 г. е поканен от Варненската търговско-индустриална камара да помогне за създаването на средно търговско училище в града. През 1914 г. по негово настояване е построена сградата на търговското училище и се поставя въпросът за откриване на висше търговско училище. Цани Калянджиев е назначен за ректор на Висшето търговско училище с научното звание “извънреден професор”, а след защита на научен труд е избран за редовен професор по стокосзнание. Ректор е до 1933 г., а научното му творчество е посветено не само на химията, стокосназнанието, стопанското развитие и търговията, а включва редица изследвания по въпросите на общото и професионалното образование. Преди смъртта си, на 28 март 1944 г., той завещава значителни средства на Висшето търговско училище, за да се осъществи несбъднатата му мечта – създаване на научноизследователски институт за стопански проучвания.

Първият ректор (1921 – 1933 г.)
проф. Цани Калянджиев

Протокол № 3.
14 май 1920 г.

Засядането се открива в 3 1/2 часа сл. пл. Присъствуват: Председателя К. Генов, Подпредседателите Я. К. Цанков и Иван Върбанов, Секретаря Дим. Влахов и Членове: Н. Р. Церовски, Ив. Димков, С. Дончев, Н. В. Тодар, С. Д. Върбанов, Коло Хр. Конклав, Юдаш Константинов, Н. Мутафов, Никола Т. Бонджиев, Г. Козаров, Б. Хамамов, Д. Калоянов, Илия Милчев, Спас В. Спасов, Д-р К. Калчев, Пенчо Ахматов, К. Иванов, П. Хълджов, Ст. Ив. Стоянов, П. Вергиев, Белазар В. Христов, Васил Ст. Дръжков, Асень Н. Ючормански, Васил Н. Кожухаров, М. Ив. Михайлов, Г. Серафимов, Д-р Б. Николов, Д-р Ив. Екимов. Отсъствуват: А. Несторов, Коста Ранков, Петко Кирчев, Павел Димитров, Стефан И. Рибаров, Иван Юрд. Генов, Дим. Иванов и Хамх. Крисинь.

Предс. К. Генов. Засядането е открито.

Предс. К. Генов. Понеже комисията не е привършила работите си, ще минем на следния пункт от дневния ред. Откриване Висше Училище и програмата му. Има думата Г-н Калянджиев.

Д-р. Ц. Калянджиев. (Чете докладъ).

Предс. К. Генов. Г-да, азъ благодаря на нашия уважаем Директор за изчерпателния му рефератъ, който той така старателно е развил, като не е пожалил труда си съ примѣри отъ цѣль свѣтъ да илюстрира мисълта си.

...ТА НА ЦАРЯ ПРИ ОТКРИВАНЕТО НА ВИШЕТО ТЪРГ. УЧИЛИЩЕ

Отговаряйки на любезната покана на Търговско-индустриалната камара, азъ дойдохъ съ радостъ въ Вашия хубавъ и близкъ менъ градъ, за да присъствувамъ при откриването на единъ институтъ, предназначенъ да даде мощенъ тласъкъ на нашия стопански и културенъ напредъкъ.

Преди всичко, дължа да поздравя търговците, индустриалците и занаятчиите отъ района на Варненската камара за високопохвалната имъ инициатива да откриятъ тукъ една висша търговска школа — „бж дашата Алма матеръ“ за просвѣтитѣ труженници въ нашето икономическо порицѣ. Проти съ високо гражданско съзнание — варненци — които токущо въ първѣтъ редове на нашия общественъ животъ. И днесъ тѣ идатъ да попълнятъ една празнота и да удовлетворятъ една назрѣла нужда за народното ни стопанство. Още веднѣжъ българинѣтъ иде да манифестира своя предприемчивъ духъ и неутолимата си жажда за просвѣта, усъвършенстване и напредъ.

Следъ успешна каталитичъ, който токущо преживя човѣчеството, цѣлѣтъ свѣтъ се зее трѣскаво съ прѣсѣждането на всички онѣя стопански блага и духовни ценности — придобивки на въковни цивилизации, които кървавето самоизтрѣбление бързо бѣ разрушило. Макаръ и болезнено засенгнѣтъ, трезвѣтъ, трудолюбивъ и енергиченъ българинѣтъ не ще остане назадъ въ тоя общъ подемъ на цивилизовани народи. Той напредъ здрави мишици и полага гражданци усилия, убеденъ, че съ свещенъ трудъ и въ благодаренъ миръ ще догони останалото, ще засили стопанската си мощъ и ще си осигури едно по-щастливо бъдѣще.

Едно отъ главните условия за развитието въ по-големи размѣри на нашето народно стопанство е засилване на икономическѣти ни връзки съ останалия свѣтъ. Това обстоятелство иде да увеличи нуждата отъ едно висше търговско училище у насъ, което, като култивира просвѣтитѣ похвати на международната търговия, ще способствува за целесобразното насочване и използване на българското производство и неговата обикна. И ние трѣбва да се поздравимъ, че новиятъ институтъ се открива именно въ Варна, нашето първо пристанище, защито морето е главната артерия, по която се извършва международната обикна. Отъ тукъ учителѣтъ, напътвайки и обогатявайки съ знания своите ученици, ще имъ сочатъ винаги морето — вѣнчаниятъ и традиционенъ пътъ на търговията и взаимното опознаване и сближение на народите. Възпитанициѣтъ на тоя новъ институтъ ще имъ да и грейтъ голема роля не само въ търговския ни и стопански животъ, но въобще въ развоа на цѣлѣта ни напредъкъ, защото културното развитие на единъ народъ е въ прѣва зависимостъ отъ неговото икономическо процѣтяване.

Менъ е особено приятно и считамъ за свой дългъ да подкрепя съ най-живо съчувствие всички ратници на труда, които работятъ за увеличението и правилното разпредѣляне на материалните и морални обществени блага и то именно въ тѣя тѣя трудни за Отецеството ни дни.

Съ тѣя чувства, азъ пожелавамъ горещо на първото българско висше търговско училище да крепи и се развива, като разпраца по всички кѣтове на Родината просвѣтени и съзнателни граждани, които да работятъ съ всички сили за благоденствието и напредъкъ на българския народъ.

